

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 455/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti REALITY-NÁJOMNÉ DOMY, a. s., Nová ulica 1588, Stupava, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. AŽALTOVIČ & PARTNERS, s. r. o., Pred poľom 1652, Trenčín, v mene ktorej koná advokát JUDr. Dušan Ažaltovič, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 158/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti REALITY-NÁJOMNÉ DOMY, a. s., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. septembra 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti REALITY-NÁJOMNÉ DOMY, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom

Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 158/2007 (ďalej aj „napadnutý postup“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd rozhodol o neprihliadaní na námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľkou z 11. júna 2018 voči sudkyňi JUDr. Ľubici Farkašovej rozhodujúcej v konaní sp. zn. 27 Cb 158/2007, a to tak, že toto rozhodnutie zachytil v úradnom zázname datovanom 12. júna 2018 (ďalej aj „rozhodnutie“) s týmto znením:

„Na námietku zaujatosti žalovaného v3.rade doručenej súdu dňa 11.6.2018 súd neprihliada, keďže je z jej obsahu (časť III., časť IV.) zrejmé, že sa týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti (§ 53 ods. 3 CSP).“

3. Podľa sťažovateľky napadnutý postup okresného súdu pri vydaní „rozhodnutia“ a samotné „rozhodnutie“ boli zjavne nesprávne a nezákonné, keďže okresný súd mal predložiť sťažovateľkou vznesenú námietku zaujatosti na nadriadený súd, a to z dôvodov uvedených v samotnej námietke zaujatosti s poukazom na rozhodovaciu prax Ústavného súdu Českej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a komentárovú literatúru.

3.1 Nepredložením námietky zaujatosti nadriadenému súdu a následným „rozhodnutím“ okresného súdu došlo podľa sťažovateľky k porušeniu práva sťažovateľky inkorporovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy titulovaného ako právo na súdnu a inú právnu ochranu, k porušeniu práva inkorporovaného v čl. 6 ods. 1 dohovoru titulovaného ako právo na spravodlivé súdne konanie, k porušeniu práva inkorporovaného v čl. 47 charty titulovaného ako právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces. Je totiž podľa mienky sťažovateľky potrebné vnímať, že „rozhodnutie“ malo za dôsledok znemožnenie rozhodovania o vznesenej námietke zaujatosti voči zákonnej sudkyňi.

4. Sťažovateľka navrhla vydať takýto nález:

„Základné právo spoločnosti REALITY-NÁJOMNÉ DOMY, a. s. na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, druhá alinea, rozhodnutím o neprihliadaní na námietku zaujatosti vznesenú

spoločnosťou REALITY-NÁJOMNÉ DOMY, a. s. zo dňa 11.06.2018 voči sudkyni JUDr. Ľubici Farkašovej rozhodujúcej v konaní spis. zn. 27Cb/158/2007, zachytenom v úradnom zázname datovanom zo dňa 12.06.2018, porušené boli.

Rozhodnutie Okresného súdu Nitra o neprihliadaní na námietku zaujatosti vznesenú spoločnosťou REALITY-NÁJOMNÉ DOMY, a. s. zo dňa 11.06.2018 voči sudkyni JUDr. Ľubici Farkašovej rozhodujúcej v konaní spis. zn. 27Cb/158/2007, ktoré je zachytené v úradnom zázname datovanom zo dňa 12.06.2018, sa zrušuje.“

4.1 Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť „rozhodnutia“ a uložil okresnému súdu, aby sa do rozhodnutia o ústavnej sťažnosti zdržal vykonávania „rozhodnutia“.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

6. Ústavný súd v úvode vzhľadom na námietky sťažovateľky a obsah „rozhodnutia“ okresného súdu uvádza, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v Civilnom sporovom poriadku (ďalej aj „CSP“) garantované aj prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP).

6.1 Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústava) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

6.2 V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (porov. mutatis mutandis I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť (porov. § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde; ďalej porov. aj mutatis mutandis I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

6.3 Na účely čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s § 49 a nasl. CSP pod vylúčeným sudcom treba rozumieť nielen sudcu, ktorý bol skutočne vylúčený na základe rozhodnutia

príslušného súdu, ktorý rozhodoval o námietke zaujatosti, ale aj sudcu, ktorý vylúčeným mal byť na základe objektívneho posúdenia jeho pomeru k veci alebo k účastníkom konania alebo k ich zástupcom (porov. IV. ÚS 26/04).

6.4 Na tomto mieste ústavný súd odkazuje (a plne sa stotožňuje) na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 M Cdo 17/2009 z 29. októbra 2009, podľa ktorého *„je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd, v rámci preskúmania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, je povinný prihliadať z úradnej moci..., a ktorá je dôvodom kasačného rozhodnutia. O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom ... a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený nebol. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž objektívnou procesnou kategóriou a tým aj zásadne nezávislou na rozhodovaní podľa uvedeného ustanovenia. Niet žiadnej vecnej ani procesnej prekážky, aby v odvolacom alebo v dovolacom konaní nemohla byť otázka vylúčenia sudcu otvorená nanovo a prípadne aj inak zodpovedaná, a to bez ohľadu na to, aké skutkové dôvody boli skôr namietané alebo hodnotené.“*

6.5 Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997 a sp. zn. 6 Cdo 210/2010 z 20. apríla 2011, v ktorých sa *inter alia* uvádza: *„Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania ... posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti.“*

6.6 Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy) dôvodom na podanie odvolania [pozri jasné znenie § 365 ods. 1 písm. c) CSP)], prípadne (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) aj na podanie dovolania [§ 420 písm. e) CSP (pozri

napr. mutatis mutandis II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, ale aj mutatis mutandis II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03)].

6.7 Pokiaľ podľa názoru sťažovateľky malo byť o jej námietke zaujatosti rozhodované nadriadeným súdom a vo veci samej rozhoduje sudkyňa, ktorá mala byť podľa objektívneho posúdenia jej pomeru k veci alebo k účastníkom konania alebo k ich zástupcom z ďalšej účasti na prejednávaní veci a rozhodovaní vylúčená, potom sa jej sťažnosť podaná ústavnému súdu javí ako predčasná, keďže v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže sťažovateľka postupovať už uvedeným spôsobom a domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu [§ 365 ods. 1 písm. c) CSP: „*Odvolanie možno odôvodniť len tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd*“], prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu [§ 420 písm. e) CSP: „*Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd*“]. V tomto prípade teda existuje „iný súd“, a to krajský súd, resp. najvyšší súd, povolaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľke.

6.8 Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu v konaní pred všeobecnými súdmi dostupné.

6.9 Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2018